

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Grupa Robocza - Programowanie Wspólnej Polityki Rolnej

Warszawa, 25 czerwca 2026 r.

Materiał informacyjny z trzeciego posiedzenia Grupy Roboczej ds. programowania Wspólnej Polityki Rolnej po 2027 roku

W dniu 23 czerwca 2026 r. odbyło się trzecie posiedzenie Grupy Roboczej ds. programowania Wspólnej Polityki Rolnej po 2027 roku (WPR), funkcjonującej w ramach prac nad przygotowaniem Planu Partnerstwa Krajowego i Regionalnego na lata 2028–2034. Spotkanie przeprowadzono w formule online z wykorzystaniem platformy MS Teams.

W posiedzeniu uczestniczyło 188 przedstawicieli, organizacji rolniczych, samorządu rolniczego, środowiska naukowego, instytutów badawczych, jednostek doradztwa rolniczego, administracji publicznej oraz innych podmiotów zaangażowanych w prace nad przyszłym kształtem Wspólnej Polityki Rolnej.

Celem trzeciego posiedzenia było omówienie zagadnień związanych z odnową pokoleniową w rolnictwie, w szczególności barier utrudniających wejście młodych ludzi do sektora, sukcesji gospodarstw rolnych, dostępu do ziemi oraz instrumentów wspierających wymianę pokoleń.

OTWARCIE POSIEDZENIA

Posiedzenie otworzył Pan Bogdan Pomianek – Koordynator Grupy Roboczej.

Koordynator podkreślił, że odnowa pokoleniowa należy do najważniejszych wyzwań stojących przed europejskim i polskim rolnictwem. Zwrócił uwagę, że zagadnienie to ma charakter wielowymiarowy i nie może być rozpatrywane wyłącznie przez pryzmat instrumentów Wspólnej Polityki Rolnej. Wskazał, że skuteczna wymiana pokoleń zależy również od jakości życia na obszarach wiejskich, dostępu do usług publicznych, infrastruktury, edukacji oraz sytuacji społeczno-ekonomicznej mieszkańców wsi.

Przypomniał również, że Komisja Europejska uznała odnowę pokoleniową za jeden z priorytetów przyszłej Wspólnej Polityki Rolnej i oczekuje od państw członkowskich przygotowania strategii uwzględniających zarówno diagnozę sytuacji demograficznej, jak i działania sprzyjające zwiększeniu udziału młodych rolników w sektorze.

Grupa 1. – Programowanie Wspólnej Polityki Rolnej
Zespół wspierający prace nad przygotowaniem Planu Partnerstwa Krajowego i Regionalnego dla Polski na lata 2028 - 2034.

ul. Wspólna 30, 00-930 Warszawa
WPRpo2027@minrol.gov.pl
+48 22 623 27 24
+48 22 623 18 19
+48 22 623 14 19

ODNOWA POKOLENIOWA W ROLNICTWIE – DIAGNOZA I WYZWANIA

Pierwszą prezentację poświęconą odnowie pokoleniowej przedstawił Pan Łukasz Tomczak – Zastępca Dyrektora Departamentu Wspólnej Polityki Rolnej MRiRW.

Pan Dyrektor zaprezentował aktualne dane dotyczące struktury wiekowej rolników w Unii Europejskiej i Polsce. Wskazał, że średni wiek rolnika w Unii Europejskiej wynosi około 57 lat, natomiast w Polsce około 51 lat. Podkreślił również, że Komisja Europejska zakłada zwiększenie udziału młodych rolników w strukturze sektora do 2040 roku, co wymaga działań zarówno na poziomie unijnym, jak i krajowym.

W prezentacji omówiono najważniejsze bariery utrudniające rozpoczęcie działalności rolniczej przez młodych ludzi. Wśród nich wskazano przede wszystkim ograniczony dostęp do ziemi, wysokie koszty rozpoczęcia działalności, trudności w pozyskaniu kapitału inwestycyjnego, niską dochodowość części gospodarstw, trudne warunki pracy, ograniczoną dostępność usług na obszarach wiejskich oraz złożone procedury administracyjne.

Zwrócono również uwagę na to, że młode pokolenie coraz częściej porównuje warunki pracy i życia w rolnictwie z możliwościami oferowanymi przez inne sektory gospodarki. Wskazano, że zwiększenie atrakcyjności prowadzenia gospodarstwa rolnego wymaga tworzenia warunków sprzyjających nie tylko osiągnięciu odpowiednich dochodów, ale również poprawie jakości życia na obszarach wiejskich.

DOSTĘP DO ZIEMI I KONCEPCJA BANKU ZIEMI

Kolejną prezentację przedstawił Pan Profesor Wojciech Sroka z Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie, omawiając zagadnienia związane z dostępem do ziemi oraz funkcjonowaniem rynku gruntów rolnych jako jednego z kluczowych czynników wpływających na odnowę pokoleniową. Profesor wskazał, że ograniczony dostęp do gruntów rolnych stanowi jedną z najpoważniejszych barier utrudniających rozwój gospodarstw młodych rolników. Podkreślił, że nawet atrakcyjne instrumenty finansowe nie przyniosą oczekiwanych efektów, jeżeli osoby rozpoczynające działalność rolniczą nie będą miały możliwości pozyskania odpowiedniego areалу umożliwiającego prowadzenie rentownej produkcji.

W tym kontekście przedstawiono zaproponowaną przez prof. Wojciecha Srokę koncepcję „banku ziemi” jako jednego z możliwych narzędzi wspierających przepływ gruntów do aktywnych producentów rolnych. W założeniu rozwiązanie to miałoby pełnić funkcję platformy ułatwiającej kojarzenie właścicieli gruntów z rolnikami zainteresowanymi ich zakupem, dzierżawą lub przejęciem w ramach sukcesji gospodarstw.

W wystąpieniu podkreślono, że przedstawiona koncepcja nie miałaby charakteru obligatoryjnego i nie zastępowałaby mechanizmów rynkowych, lecz mogłaby wspierać ich funkcjonowanie poprzez zwiększenie przejrzystości rynku gruntów oraz poprawę dostępu do informacji.

Profesor zwrócił również uwagę, że skuteczność takiego rozwiązania byłaby ściśle związana z uporządkowaniem systemu dzierżaw gruntów rolnych oraz doprecyzowaniem zasad dotyczących aktywnego rolnika. Wskazał, że znaczna część gruntów użytkowanych rolniczo pozostaje przedmiotem nieformalnych lub krótkoterminowych umów dzierżawy, co utrudnia planowanie inwestycji oraz efektywne kierowanie wsparcia publicznego.

W dyskusji zwracano uwagę, że brak przejrzystości rynku dzierżaw ogranicza możliwości rozwoju gospodarstw prowadzonych przez młodych rolników. Podkreślano również znaczenie wieloletnich umów dzierżawy, które zapewniają większą stabilność zarówno właścicielom gruntów, jak i ich użytkownikom.

W części wypowiedzi Profesor wskazał, że sprawniejsze kierowanie wsparcia do osób faktycznie prowadzących działalność rolniczą mogłoby sprzyjać zwiększeniu mobilności gruntów oraz poprawie warunków funkcjonowania młodych gospodarstw.

SUKCESJA GOSPODARSTW I INSTRUMENTY WSPIERAJĄCE PRZEKAZYWANIE GOSPODARSTW

Jednym z głównych tematów spotkania była sukcesja gospodarstw rolnych oraz mechanizmy sprzyjające przekazywaniu gospodarstw młodemu pokoleniu. W trakcie dyskusji podkreślano, że odnowa pokoleniowa nie może być rozpatrywana wyłącznie z perspektywy młodych rolników rozpoczynających działalność. Zwracano uwagę na znaczenie sytuacji właścicieli gospodarstw kończących aktywność zawodową oraz potrzebę tworzenia rozwiązań zachęcających do wcześniejszego przekazywania gospodarstw następcom.

W wielu wypowiedziach wskazywano, że decyzje o przekazaniu gospodarstwa są często odkładane z obawy przed pogorszeniem sytuacji materialnej po zakończeniu działalności rolniczej. Podkreślano, że gospodarstwo stanowi dla wielu rodzin nie tylko miejsce pracy, ale również podstawowe źródło dochodu.

Uczestnicy dyskusji odwoływali się także do doświadczeń związanych z funkcjonowaniem rent strukturalnych w poprzednich okresach programowania, wskazując, że instrument ten sprzyjał wcześniejszemu przekazywaniu gospodarstw następcom.

Wśród zgłaszanych propozycji wymieniano instrumenty wspierające proces sukcesji, w tym: czasowe wsparcie dla rolników przekazujących gospodarstwa, zachęty finansowe związane z przekazaniem gospodarstwa następcy spełniającemu określone warunki czy rozwiązania ułatwiające podejmowanie działalności pozarolniczej po zakończeniu aktywności zawodowej. Podkreślano również, że sukcesja powinna być postrzegana jako proces wymagający odpowiedniego przygotowania obu stron. Zwracano uwagę na znaczenie doradztwa, planowania sukcesji oraz stopniowego włączania młodych osób w zarządzanie gospodarstwem jeszcze przed jego formalnym przejęciem.

W trakcie dyskusji zwracano również uwagę, że działania wspierające sukcesję powinny uwzględniać potrzeby rolników przekazujących gospodarstwa. Podkreślano znaczenie zapewnienia tej grupie odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa ekonomicznego.

W opinii uczestników sprawnie funkcjonujące mechanizmy sukcesji mogą przyczyniać się nie tylko do wymiany pokoleń, lecz także do poprawy struktury agrarnej, zwiększenia skłonności do inwestowania oraz szybszego wdrażania innowacyjnych rozwiązań.

INSTRUMENTY WSPIERAJĄCE MŁODYCH ROLNIKÓW

Podczas spotkania omówiono rozwiązania proponowane przez Komisję Europejską w ramach tzw. pakietu startowego dla młodych rolników.

Przedstawiono instrumenty obejmujące m.in. premie dla młodych rolników, płatności dochodowe, zwiększoną intensywność wsparcia inwestycyjnego, instrumenty finansowe ułatwiające dostęp do kapitału, działania wspierające współpracę międzypokoleniową, transfer wiedzy, rozwój przedsiębiorczości oraz usługi doradcze i szkoleniowe.

W dyskusji podkreślano, że skuteczność wsparcia zależy od odpowiedniego połączenia poszczególnych instrumentów w spójny system towarzyszący młodym rolnikom od momentu przejścia gospodarstwa do osiągnięcia stabilnej sytuacji ekonomicznej.

W części wypowiedzi zwracano również uwagę, że obecny sposób funkcjonowania płatności dla małych gospodarstw może w niektórych przypadkach ograniczać mobilność gruntów rolnych oraz przepływ ziemi do gospodarstw aktywnie prowadzących działalność rolniczą.

USŁUGI ZASTĘPSTW W ROLNICTWIE

Istotnym tematem dyskusji były usługi zastępstw w rolnictwie, wskazywane jako jeden z elementów wpływających na atrakcyjność zawodu rolnika dla młodego pokolenia.

Uczestnicy zwracali uwagę, że współczesne oczekiwania młodych ludzi obejmują nie tylko możliwość osiągnięcia odpowiednich dochodów, lecz także zachowanie równowagi pomiędzy życiem zawodowym i prywatnym oraz możliwość rozwoju osobistego.

Szczególną uwagę poświęcono gospodarstwom prowadzącym produkcję zwierzęcą, w których codzienne obowiązki związane z opieką nad zwierzętami utrudniają korzystanie z urlopu, udział w szkoleniach czy załatwianie spraw rodzinnych.

Przywoływano przykłady rozwiązań funkcjonujących w niektórych państwach członkowskich Unii Europejskiej, gdzie rozwinięto systemy usług zastępczych umożliwiających czasowe przejęcie obowiązków przez odpowiednio przygotowane osoby.

W opinii uczestników rozwój takich usług mógłby zwiększyć atrakcyjność prowadzenia gospodarstw, szczególnie w sektorze produkcji zwierzęcej, poprawić komfort życia rodzin rolniczych oraz sprzyjać pozostawianiu młodych ludzi na obszarach wiejskich.

Zwracano również uwagę, że możliwość skorzystania z profesjonalnego zastępstwa mogłaby ułatwić udział rolników w szkoleniach, doradztwie oraz innych działaniach służących podnoszeniu kwalifikacji. W toku dyskusji wskazywano, że usługi zastępstw mogą stanowić jeden z elementów szerszego systemu wspierającego odnowę pokoleniową oraz poprawę jakości życia na obszarach wiejskich.

ZNACZENIE SZKOLEŃ I DORADZTWA

Jednym z częściej poruszanych zagadnień była rola doradztwa rolniczego oraz działań edukacyjnych. Przedstawiciele środowisk doradczych wskazywali, że szkolenia mogą nadal odgrywać ważną rolę w przygotowaniu rolników do funkcjonowania w zmieniających się warunkach gospodarczych i środowiskowych. Podkreślano potrzebę wzmacniania kompetencji w zakresie zarządzania gospodarstwem, planowania inwestycji, rachunkowości rolnej oraz oceny opłacalności podejmowanych działań. Zwracano również uwagę na znaczenie ciągłego podnoszenia kwalifikacji w związku z postępem technologicznym, zmianami klimatu oraz rosnącymi wymaganiami rynku.

EKONOMIKA GOSPODARSTWA I ZARZĄDZANIE RYZYKIEM

W trakcie spotkania wielokrotnie podkreślano znaczenie wiedzy ekonomicznej jako jednego z warunków trwałego rozwoju gospodarstw rolnych.

Wskazywano na potrzebę prowadzenia rachunkowości rolnej, analizy kosztów produkcji, oceny opłacalności inwestycji oraz aktywnego zarządzania ryzykiem. Zwracano uwagę, że rozwój kompetencji ekonomicznych powinien stanowić istotny element działań wspierających odnowę pokoleniową.

Ponadto w dyskusji uczestnicy odnieśli się do zagadnień przedstawionych podczas prezentacji oraz przedstawili dodatkowe propozycje dotyczące wspierania odnowy pokoleniowej w rolnictwie. Dyskusja koncentrowała się przede wszystkim na przyczynach rezygnacji z działalności rolniczej, sytuacji obszarów przygranicznych oraz znaczeniu współpracy producentów rolnych.

• PRZYZYNY REZYGNACJI Z DZIAŁALNOŚCI ROLNICZEJ

W części wypowiedzi wskazywano na niską opłacalność produkcji oraz niestabilność dochodów gospodarstw. Inni uczestnicy zwracali uwagę na rosnące wymagania administracyjne, złożoność przepisów oraz obciążenia związane z prowadzeniem działalności rolniczej.

Koordynator Grupy Roboczej zwrócił jednocześnie uwagę, że obok gospodarstw napotykających trudności funkcjonują również podmioty osiągające dobre wyniki ekonomiczne dzięki specjalizacji, inwestycjom, wdrażaniu innowacyjnych rozwiązań oraz właściwemu zarządzaniu.

• SZCZEGÓLNA SYTUACJA OBSZARÓW PRZYGRANICZNYCH

W dyskusji poruszono również kwestie dotyczące sytuacji społeczno-gospodarczej regionów przygranicznych. Przedstawicielka Zamojskiego Towarzystwa Rolniczego zwróciła uwagę na potrzebę wspierania rozwoju województw warmińsko-mazurskiego, podlaskiego, lubelskiego i podkarpackiego, wskazując na znaczenie przeciwdziałania depopulacji, wzmacniania aktywności gospodarczej oraz tworzenia warunków sprzyjających pozostawianiu młodych mieszkańców na obszarach wiejskich. Podkreślano również znaczenie tych regionów dla utrzymania potencjału produkcyjnego rolnictwa oraz bezpieczeństwa żywnościowego.

- **WSPÓŁPRACA PRODUCENTÓW I NOWE FORMY ORGANIZACJI RYNKU**

W trakcie spotkania zwracano uwagę na znaczenie współpracy producentów rolnych dla zwiększania konkurencyjności sektora. Wskazywano na potrzebę dalszego rozwoju grup producentów, spółdzielczości oraz innych form współpracy sprzyjających wzmocnieniu pozycji negocjacyjnej rolników i zwiększaniu wartości dodanej w łańcuchu żywnościowym. Przywoływano doświadczenia krajowe oraz przykłady rozwiązań funkcjonujących w innych państwach, wskazując na rolę współpracy w poprawie efektywności gospodarowania. W części wypowiedzi zwracano również uwagę na możliwość rozwijania współpracy obejmującej nie tylko producentów rolnych, lecz także konsumentów, m.in. poprzez kooperatywy spożywcze, lokalne systemy żywnościowe oraz krótkie łańcuchy dostaw.

PODSUMOWANIE

Trzecie posiedzenie Grupy Roboczej poświęcono zagadnieniom związanym z odnową pokoleniową w rolnictwie. W trakcie spotkania omówiono bariery utrudniające wejście młodych ludzi do sektora rolnego, kwestie sukcesji gospodarstw, dostęp do ziemi, instrumenty wsparcia oraz rolę doradztwa i usług zastępczych.

W dyskusji podkreślano potrzebę kompleksowego podejścia do odnowy pokoleniowej, uwzględniającego zarówno instrumenty Wspólnej Polityki Rolnej, jak i działania służące poprawie warunków życia oraz prowadzenia działalności gospodarczej na obszarach wiejskich. Zgłoszone podczas spotkania propozycje oraz spostrzeżenia przedstawione w trakcie dyskusji będą stanowiły materiał wspierający dalsze prace analityczne nad przygotowaniem Planu Partnerstwa Krajowego i Regionalnego na lata 2028–2034 oraz kolejnymi etapami programowania Wspólnej Polityki Rolnej po 2027 roku.

Klauzula informacyjna o zasadach przetwarzania Państwa/Pani/Pana danych osobowych dostępna jest pod adresem:

www.gov.pl/rolnictwo/polityka-przetwarzania-danych-osobowych